

UNS CRITERIS LINGÜÍSTICS PER A L'ACV TIRANT LO BLANC

Proposta redactada per:
Susanna Pardines López
Nathalie Torres Garcia

CONTINGUTS

INTRODUCCIÓ	3
I. ACCENTUACIÓ	5
II. FORMACIÓ DEL PLURAL	5
1. Paraules acabades en <i>-sc,-st,-xt,-ig</i>	5
2. Paraules acabades en <i>-e</i> àtona	6
III. FORMACIÓ DEL FEMENÍ	6
1. Paraules acabades en <i>-eu</i>	6
2. Alguns mots de doble terminació	6
IV. LES GRAFIES <i>TL/TLL</i>	7
V. PRONOMS FEBLES	7
1. Pronoms personals	7
2. Pronoms adverbials <i>hi, en</i>	7
A. EN (en, -ne, n', 'n)	7
B. HI (hi, -hi)	8
C. Usos pleonàstics dels pronoms adverbials	9
VI. ELS DEMOSTRATIUS	9
VII. ÚS ABUSIU DELS POSSESSIUS	9
1. Eliminació del possessiu	9
2. Substitució per un demostratiu	9
3. Substitució pel pronom feble <i>en</i> .	10
VIII. REMARQUES DE LA FLEXIÓ VERBAL	10
1. Doblets amb alternança entre les vocals <i>a/e</i>	10
2. Doblets amb les terminacions <i>-rel/-er</i>	10
3. Els verbs tenir/tindre i venir/vindre	10
4. Participis amb doble terminació <i>-it/-ert</i>	10
5. Pretèrit imperfet de subjuntiu	11
6. Verbs incoatius	11
7. La concordança del participi passat	11
8. Les formes <i>veure/vore</i>	12
9. L'ús de <i>ser</i> i <i>estar</i>	12
A. SER	12
B. ESTAR	13
C. SER i ESTAR	13
10. L'ús de <i>ser</i> i <i>ésser</i>	13
IX. DOBLETS ADVERBIALS	14
X. LES PREPOSICIONS	14
1. Les preposicions <i>a</i> i <i>en</i>	14
2. Les preposicions <i>per</i> i <i>per a</i>	15
XI. EL LLENGUATGE NO TÉ SEXE	15
XII. BIBLIOGRAFIA	17

INTRODUCCIÓ

«Quasi tota activitat humana deixa algun tipus de constància material. Per contra, el llenguatge verbal és linial i efímer per definició. La comunicació a través de la parla desapareix amb l'extinció dels sons que la vehiculen. La paraula és paraula en el temps, pur reflex del devenir mateix. Per això, indagar en el llenguatge equival a capbussar-se en la seua temporalitat, a constatar que cada llengua és la suma de moltes varietats, en la diversitat de la comunicació, de l'espai físic i de la successió temporal. Context comunicatiu, concreció espacial i moment temporal. Aquestes són les tres coordenades de tot acte de comunicació lingüística, ja siga actual, futur o pretèrit.» (Ferrando, A. i Nicolás, M., 1993: 8).

El filòlegs de l'ACV Tirant lo Blanc ens hem capbussat en la temporalitat, en l'espai i en el dia a dia de la nostra llengua amb la finalitat d'oferir a la nostra associació unes eines lingüístiques que hi puguen facilitar la comunicació. Amb elles no pretenem resoldre tots els dubtes que es plantegen a l'hora d'utilitzar amb correcció i adequació la llengua, sinó intentar aclarir aquells punts que, en més d'una ocasió, han impedit que els nostres actes comunicatius foren entenedors. En aquest sentit, hem seguit la mateixa línia que, des del seu naixement, es va marcar el Tirant per a àmbits molt diferents del lingüístic: donar resposta, en la mesura de les seues possibilitats, als problemes que afecten la vida quotidiana dels valencians.

És per això que, després d'un intens debat entre els membres de l'associació llicenciats en Filologia Valenciana, vam decidir elaborar, en el marc de l'Escola d'Estiu, un esborrany de criteris lingüístics per al Tirant lo Blanc.

El que teniu a les mans és, doncs, una proposta que té com a finalitat indicar la solució més adequada per a l'ús del valencià en l'àmbit de la nostra associació. Els criteris lingüístics que, tot seguit, us presentem no han de ser interpretats com una gramàtica, ni tampoc com l'única opció correcta que ens deslliure de les vacil·lacions que tenim sovint. Davant de l'ampli ventall de possibilitats que ens ofereix la normativa, la nostra proposta no pretén bandejar-ne cap per incorrecta, només recomanar l'ús de la forma més apropiada als contextos en què sol treballar el Tirant.

Com que el treball no presenta solucions definitives, sinó que sempre deixa la possibilitat de la tria personal, hem de recordar a l'usuari de la llengua que aquesta llibertat porta implícita la necessitat de la coherència textual. Siga quina siga la solució adoptada, l'hem de mantindre al llarg de tot el text: no és coherent encetar un text amb els demostratius reforçats (*aquest*) i acabar-lo amb els no reforçats (*este, eixe*). Ni tampoc barrejar al llarg del discurs

variants d'una mateixa forma com *meua* i *meva*. Els recursos lingüístics de què disposa el català per a dotar de riquesa els actes comunicatius són ben nombrosos, però aquesta diversitat no pot ser obstacle per a la coherència formal necessària en qualsevol producció lingüística.

La llengua, com a codi en continu procés d'evolució i, per tant, de transformació, no pot ser entesa com un tot invariable i estàtic. Per això voldríem que els nostres criteris foren el reflex dels canvis a què es veu sotmesa aquesta, en el benentès que, en sí mateixes, aquestes transformacions no han de ser considerades negatives. Amb l'aplicació, doncs, d'unes propostes anivelladores, es pot aconseguir l'eliminació del caos i la projecció d'una imatge coherent i pràctica.

Balaguer, novembre de 1996

I. ACCENTUACIÓ

L'evolució fonètica del llatí vulgar cap a les llengües romàniques estava prefigurada des del llatí. Així, l'oposició de les vocals del llatí clàssic, basada en la quantitat llarga/breu, cedí pas a l'oposició del llatí vulgar vocal oberta/tancada. En el cas de la vocal tònica *e* l'evolució ha sigut la següent:

LLATÍ CLÀSSIC	LLATÍ VULGAR	CAT. ORIENTAL/CAT. OCC.
E breu	>E oberta	>e tancada
E llarga/I breu	>E tancada	>e neutra /e tancada

La *e* neutra de l'oriental es manté neutra en el mallorquí però passa a *e* oberta en la resta del dialecte oriental.

Aquesta és la raó per la qual hi ha una sèrie de paraules que en català oriental porten l'accent greu, mentre que en l'occidental el porten agut.

Exemples:

<i>café</i>	<i>café</i>
<i>anglès</i>	<i>anglés</i>
<i>depèn</i>	<i>depén</i>
<i>parèixer</i>	<i>paréixer</i>

Recomanem l'ús de l'accentuació occidental amb les excepcions que estableix la normativa: *què* (i derivats) i *València*. Tots dos, però, s'han de pronunciar amb la *e* tancada.

En el cas del topònim 'València', i donat el gran valor simbòlic d'aquest, que és el nom tradicional del nostre país, creiem raonable i necessari demanar una revisió de la normativa per tal d'ajustar la grafia a la pronúncia històricament i actualment pròpia dels valencians, que és acceptada per tothom.

II. FORMACIÓ DEL PLURAL

1. Paraules acabades en -sc, -st, -xt, -ig

El plural d'aquestes paraules es pot fer afegint a la forma del singular -s o -os. Ara bé, són preferibles com a norma general les formes en -os.

Exemples:

<i>casc-cascos</i>
<i>test-testos</i> ('cossiols')
<i>pretext-pretextos</i>
<i>lleig-lletjos</i>

Tot i amb això, és preferible la forma de plural -s per a la paraula test ('prova'): tests¹.

2. Paraules acabades en -e àtona

Una de les oposicions que diferencia els dos grans blocs dialectals del català és la formació del plural de paraules que en llatí eren esdrúixoles i acabaven en -n. Així, en català oriental aquests mots formen el plural afegint -s, mentre que en català occidental afegeixen -ns.

Exemples:

jove-jòvens

home-hòmens

terme-tèrmens

En l'àmbit del Tirant són preferibles les terminacions en -ns a les de -s, per tal com és la forma viva en terres valencianes.

III. FORMACIÓ DEL FEMENÍ

1. Paraules acabades en -eu

Aquests mots formen el femení afegint el sufix -eva al masculí.

Exemples:

hereu-hereva

jueu-jueva

Cal tenir present que la forma femenina del possessiu *seu* té en la nostra llengua dues variants: *seua* en el dialecte occidental i *seva* en l'oriental. Així doncs, usarem la forma *seua*, característica del nostre país i de tot l'occidental.

2. Alguns mots de doble terminació

Cal recordar que hi ha uns substantius que en català tenen terminacions diferents per al masculí i per al femení.

Exemples:

pediatre-pediatra

autodidacte-autodidacta

Excepcionalment, segons la normativa les paraules que acaben amb el sufix *ista* posseeixen una terminació invariable. Així doncs, hi ha *metja especialista* però no *metge especialiste*. Aquesta solució, però, s'oposa a l'ús habitual de la parla, que fa la distinció genèrica, reconeguda ja en l'estàndard oral (Lacreu, 1990: 64). Potser fóra convenient, doncs, una revisió de la normativa

¹ En el text original dels Criteris també es recomanava aquest sistema de formació del plural per a l'adjectiu "celest", la qual es considerava normativa en aquella època en alguns diccionaris. Actualment l'única forma normativa és "celeste".

que igualara, també en la llengua escrita, el tractament de tots aquests sufixos variables.

IV. LES GRAFIES *tl/tll*

Hi ha paraules que presenten una doble grafia: es poden escriure tant amb *-tl-* com amb *-tll-*. Així, mots com *ametla*, *guatla*, *vetla*, etc. admeten totes dues grafies. Tanmateix, és preferible escriure'ls amb *-tl-*, que és la forma clàssica i pròpia dels parlars valencianes.

V. PRONOMS FEBLES

1. Pronoms personals

És preferible usar la forma plena del pronom *se* quan aquest va davant de verb començat per les grafies *s-* o *c-* (en el cas que vaja seguida de *e* o *i*).

Exemples:

se celebra preferible a es celebra
se sap preferible a es sap

2. Pronoms adverbials *hi*, *en*

Convé usar adequadament els pronoms *en* i *hi*, que ens diferencien molt del castellà. Podem resumir les funcions d'aquests dos pronoms tal com segueix:

A. EN (*en*, *-ne*, *n'*, *'n*)

- Complement directe indefinit: quan el complement no va acompanyat per un determinant s'ha de substituir per aquest pronom.

Exemples:

Vols taronges? -En vols?
Sap fer fotos. -Sap fer-ne.

Ara bé, si el complement va acompanyat d'un quantificador, aquest es posposa al verb en la pronominalització.

Exemples:

Ha fet tres dibuixos. - N'ha fet tres.
Porta un quilo d'arròs. - Porta'n un quilo.

- Subjecte: pot substituir un subjecte posposat al verb i llavors té les mateixes característiques que el complement directe indefinit.

Exemples:

Arribaren tres ordinadors. -N'arribaren tres.
Han vingut algunes companyes. -N'han vingudes algunes.

- Complement preposicional: quan el complement va introduït per la preposició *de* se substitueix per *en*.

Exemples:

Parlaven de projectes. - En parlaven.

Entenia molt d'informàtica. - N'entenia molt.

- Complement circumstancial de lloc: si el complement indica origen o procedència i és introduït per la preposició *de*, se substitueix per *en*.

Exemples:

Ve de Lleida. - En ve.

- En uns altres casos, que ens limitem a exemplificar.

Exemples:

Llegirem el llibre i explicarem els dubtes del llibre. - Llegirem els llibres i n'explicarem els dubtes.

És lliure de vindre. - N'és lliure.

Que espavilat que és! - Que n'és, d'espavilat!

En l'últim exemple, però, també podem aplicar el pronom feble *ho*, molt més habitual en els parlants valencians.

B. HI (hi,-hi)

- Complement preposicional: quan el complement preposicional va introduït per una preposició que no siga *de*, s'ha de substituir per *hi*.

Exemples:

Vol jugar a cartes. - Hi vol jugar.

No puc anar a comprar. No puc anar-hi.

- Complement circumstancial de lloc: quan aquest indica situació o destinació i és introduït per una preposició diferent de *de*, utilitzem l'adverbial *hi*.

Exemples:

Anirem a passejar pel Segre. - Hi anirem a passejar.

Vius a Crevillent? - Hi vius?

- Complement circumstancial de manera: substitueix un adverbi o un nom introduït per qualsevol preposició que indica aquest tipus de circumstància.

Exemples:

M'ha mirat de reüll. - M'hi ha mirat.

Camina coix. - Hi camina.

- Complement predicatiu: substitueix qualsevol tipus de complement predicatiu.

Exemples:

Ha arribat esgotat. - Hi ha arribat.

Joan tornà trist. - Joan hi tornà.

C. Usos pleonàstics dels pronoms adverbials

Cal evitar l'aparició en una mateixa oració del pronom feble i del complement que substitueix.

Exemples:

**N'hi ha aigua. - Hi ha aigua/N'hi ha.*

**Hi has d'anar a l'excursió. - Has d'anar a l'excursió/Hi has d'anar.*

VI. ELS DEMOSTRATIUS

El català medieval posseïa un sistema ternari de demostratius, amb les formes *aquest/est* (proximitat a l'emissor); *aqueix/eix* (proximitat al receptor) i *aquell* (no proximitat ni a l'emissor ni al receptor). Modernament, s'ha perdut la distinció entre *aquest* i *aqueix* i l'últim, malgrat la voluntat d'alguns gramàtics de reintroduir-lo per a expressar el segon grau, ha esdevingut un arcaisme en la major part del domini lingüístic.

La variant valenciana conserva encara la triple estructura de la llengua medieval, però amb la particularitat que les formes valencianes no són totes reforçades: *este*, *eixe* i *aquell*.

Com a criteri general, en els textos escrits en nom del Tirant lo Blanc farem servir els demostratius reforçats i el sistema de referències binari, amb les formes *aquest* i *aquell*.

Pel que fa al plural de la forma *aquest*, cal evitar la forma *aquestos* i utilitzar *aquests*.

Quant als textos escrits a títol individual (no signats en nom del Tirant), hi ha llibertat personal per a triar les formes reforçades o les reduïdes.

Ara bé, en la llengua oral és recomanable ajustar-se al sistema ternari i no reforçat propi dels parlars valencians: *este*, *eixe* i *aquell*.

VII. ÚS ABUSIU DELS POSSESSIUS

Per tal d'evitar els usos dels possessius en què no hi ha cap relació efectiva de possessió, podem utilitzar alguna d'aquestes construccions:

1. Eliminació del possessiu

Exemples:

**L'institut estava tancat i la conserge em va obrir les seues portes.*

L'institut estava tancat i la conserge em va obrir les portes.

2. Substitució per un demostratiu

Exemples:

**S'ha parlat molt de l'autor de l'obra i del seu èxit. (L'èxit de qui, de l'autor o de l'obra?).*

S'ha parlat molt de l'autor de l'obra i de l'èxit d'aquesta.

3. Substitució pel pronom feble *en*.

Exemples:

**Va agafar el llibre i va esquinçar tots els seus fulls.*

Va agafar el llibre i en va esquinçar tots els fulls.

VIII. REMARQUES DE LA FLEXIÓ VERBAL

1. Doblets amb alternança entre les vocals *a/e*

Hi ha alguns verbs que tenen una doble forma, amb *a* i *e*:

nàixer	néixer
nadar	nedar
arrancar	arrencar
xarrar	xerrar
traure	treure
llançar	llençar

En aquests casos cal utilitzar de manera general les formes amb *a*.

2. Doblets amb les terminacions *-re/-er*

Són preferibles les formes en *-re* dels infinitius de la segona conjugació que tenen una doble forma: acabats en *-re* i acabats en *-er*.

caldre	caler
doldre	doler
valdre	valer

3. Els verbs tenir/tindre i venir/vindre

Recomanem l'ús de les formes *tindre* i *vindre* per tal com són formes genuïnes del català utilitzades arreu del domini lingüístic.

4. Participis amb doble terminació *-it/-ert*

Alguns verbs de la tercera conjugació presenten doble terminació en el participi: la forma regular en *-it* i la forma irregular en *-ert*. Com a norma general són preferibles les formes en *-it*.

complit	complert
establit	establert
oferit	ofert
omplit	omplert
reblit	reblert
sofrit	sofert

És a dir, només utilitzarem els participis en *-ert* en el verb *obrir* i els compostos: obert, entreobert, etc.

5. Pretèrit imperfet de subjuntiu

Aquest temps verbal té les formes en *-r* i les formes en *-s*. Són preferibles les formes en *-r*:

1a. CONJUGACIÓ	2a. CONJUGACIÓ	3a. CONJUGACIÓ
cantara	temera	patira
cantares	temeres	patires
cantara	temera	patira
cantàrem	temérem	patírem
cantàreu	teméreu	patíreu
cantaren	temeren	patiren

6. Verbs incoatius

En els verbs incoatius, són preferibles les formes en *-isc* a les formes en *-esc* en la primera persona del present d'indicatiu i en el present de subjuntiu, i les formes en *-eix* en la segona, tercera i sisena persones del present d'indicatiu:

PRESENT D'INDICATIU	PRESENT DE SUBJUNTIU
1 agraïsc	1 agraïisca
2 agraeixes	2 agraïsqués
3 agraeix	3 agraïisca
4 agraïm	4 agraïim
5 agraïu	5 agraïu
6 agraeixen	6 agraïsquen

7. La concordança del participi passat

En els temps verbals compostos precedits per un pronom feble amb funció de complement directe (*el, la, els, les* i *en*), s'ha de mantenir la concordança entre els pronoms i el participi:

Exemples:

Ja m'ha donat la notícia.

“Ja me l'ha donada” en comptes de “ja me l'ha donat”.

T'has comprat molts llibres?

“Te n'has comprats molts?” en comptes de “te n'has comprat molts?”

He tingut les revistes a les mans.

“Les he tingudes a les mans” en comptes de “les he tingut a les mans”.

Has posat els pastissos al forn?

“Els has posats al forn?” en comptes de “els has posat al forn?”

8. Les formes *veure/vore*

El verb *veure* presenta en valencià la variant *vore*, forma que hem de reservar exclusivament per als usos orals i poc formals de la llengua.

9. L'ús de *ser* i *estar*

Llevat del castellà, les altres llengües romàniques fan un ús més aviat restrictiu del verb *estar*. En aquest cas, el català no l'utilitza tant com el castellà, però sí amb més freqüència que altres llengües romàniques. Per tant, cal anar amb compte i no emprar *estar* en els casos en què tradicionalment hem utilitzat *ser*.

Per regla general, en els contextos on pot donar-se una alternança entre *ser* i *estar*, utilitzarem *ser* quan no tenim en compte el pas del temps i *estar* quan incidim en la durada de l'acció verbal.

Exemples:

La biblioteca és tancada (vaig a tornar un llibre i la trobe tancada).

La biblioteca està tancada els dissabtes (tots els dissabtes la tanquen).

Podem sintetitzar els usos de *ser* i *estar* com segueix; marquem en negreta els usos que generalment causen més problemes, per tal com divergeixen del castellà:

A. *SER*

- Indica identitat.

Exemples:

Aquesta és la metja del poble.

- Indica pertinença o procedència.

Exemples:

La carpeta que has agafat és meua.

La nova professora és de València.

- Expressa el temps en què ocorre una cosa.

Exemples:

La festa del Tirant és al novembre.

- Expressa qualitats, sense incidir en la durada de l'acció verbal.

Exemples:

El cel és blau.

Aquell polític és casat.

La cadira és coixa.

El gos que vam trobar era mort.

- Indica presència en un lloc, sense incidir en cap aspecte particular.

Exemples:

Els llibres són a la prestatgeria.

La meua germana és al menjador.

B. ESTAR

- Indica el temps durant el qual es fa una cosa (incideix en la duració de l'activitat).

Exemples:

Estarem d'acampada per les vacances de Nadal.

- Expressa qualitats referides a la situació del subjecte en un lloc concret (acompanyat de participi).

Exemples:

Estaven asseguts al final de la sala.

El telèfon està penjat a l'entrada.

- Indica qualitats, quan tenim en compte la durada de l'acció verbal.

Exemples:

El cel està negre (durant la tempesta).

Està deprimida perquè està aturada.

La sopa està calenta a la cuina.

L'habitació està freda amb l'aire condicionat.

- Indica presència habitual o permanència en un lloc.

Exemples:

Estaré a casa fins a les nou.

Està a casa dels seus pares, però els caps de setmana no hi és.

C. SER i ESTAR

Quan volem expressar situació geogràfica, podem utilitzar indistintament *ser* o *estar* per tal com el primer equival a *trobar-se* i el segon a *ser situat*; és a dir, la diferència de matis no és molt significativa.

Exemples:

Benigànim és a la Vall d'Albaida (es troba a la Vall d'Albaida).

Benigànim està a la Vall d'Albaida (és situat a la Vall d'Albaida).

10. L'ús de *ser* i *ésser*

Tot i que tenim dues formes per a anomenar l'infinitiu del verb *ser*, convé usar *ser* com a verb i *ésser* com a substantiu. Hem de recordar, llavors, que és preferible la forma *sigut* del participi en comptes d'*estat* i la del gerundi *sent* en comptes d'*estant*.

IX. DOBLETS ADVERBIALS

En els adverbis que presenten doble forma amb *-e* i *-a*, són clarament preferibles les formes amb *-e*:

rere	rera
arrere	arrera
darrere	darrera
enrere	enrera

I farem el mateix amb els substantius formats amb l'adverbi *rere-*:

rerefons	rerafons
rereguarda	reraguarda

X. LES PREPOSICIONS

1. Les preposicions *a* i *en*

- Davant de topònims cal utilitzar la preposició *a*, tant si el verb expressa moviment com situació.

Exemples:

Se'n va a Xeraco.

Viu a Tavernes Blanques.

- Amb verbs de moviment s'ha d'usar la preposició *a*.

Exemples:

Vés a la botiga.

Han pujat a una muntanya.

- En canvi, quan el verb expressa situació hem de fer la distinció entre *a* i *en*. Emprarem *a* davant de l'article determinat i de l'adjectiu interrogatiu *quin*.

Exemples:

A quin curs estàs?

Ho he trobat a la botiga.

Però utilitzarem *en* davant de l'article indeterminat, dels demostratius i dels indefinits.

Exemples:

En aquesta casa fa molta calor.

Trobarem habitació en algun hotel.

Es van conèixer en una manifestació.

També emprarem *en* quan la designació de lloc tinga un caràcter temporal, històric, social o un sentit figurat.

Exemples:

En l'Europa de les nacions els valencians tenim molt a dir.

Les conseqüències polítiques que es generaren en la transició democràtica foren decisives.

L'oferta es publicarà en el Diari Oficial de la Generalitat Valenciana.

2. Les preposicions *per* i *per a*

Com a regla general, la preposició *per* indica causa i la preposició *per a* indica finalitat.

Exemples:

Ho ha fet pels seus fills. (Ho ha fet pensant en els seus fills).

Ho ha fet per als seus fills. (Ha fet alguna cosa destinada als seus fills).

Ara bé, davant d'infinitiu i quan el verb expressa causa i finalitat alhora, cal utilitzar la preposició *per*. Hem d'anar amb compte de no usar la fórmula *per + infinitiu* quan volem expressar únicament finalitat.

Exemples:

Es va matricular de 250 crèdits per acabar la carrera. (La causa i la finalitat de l'acció coincideixen: (volar) acabar la carrera).

Hem aconseguit una subvenció per fer un curs. (A causa de fer un curs, ens han donat una subvenció).

Hem aconseguit una subvenció per a fer un curs. (Ens han donat una subvenció amb la finalitat de fer un curs).

Una regla pràctica que pot ser útil és que cal utilitzar *per* quan podem substituir aquesta preposició per la locució *amb la intenció de* sense que canvie el sentit de la frase.

Exemples:

He vingut per veure't a tu (He vingut amb la intenció de veure't a tu).

Aquesta màquina vella ja no aprofita per a res (és impossible "Aquesta màquina vella ja no aprofita amb la intenció de res").

XI. EL LLENGUATGE NO TÉ SEXE

Una de les lleis fonamentals en què s'ha basat l'evolució del llenguatge és l'economia; és a dir, la capacitat de les llengües tant per a expressar de manera sintètica les idees com per a parlar de la realitat que ens envolta. Del que es tracta, al cap i a la fi, és de facilitar la comunicació humana.

Així, el llatí distingia tres gèneres per a designar les coses: masculí, femení i neutre. La mateixa economia del llenguatge provocà que aquesta distinció masculí-neutre acabara perdent-se i el masculí prenguera els trets propis del gènere neutre. D'aquesta manera, en les llengües romàniques s'estableix l'oposició masculí (gènere no marcat)/femení (gènere marcat). Aquest és el

motiu pel qual en la nostra llengua fem el masculí per a expressar ambdós gèneres.

La llei que acabem d'anomenar no sols funciona en el nivell morfològic sinó que es dona en tota l'estructura lingüística. Així, per exemple, utilitzem la paraula *dia* per a referir-nos tant al període de 24 hores (significat no marcat) com per a les hores de sol (significat marcat oposat a *nit*).

Basant-nos en aquesta regla i com a criteri general, recomanem l'ús del masculí com a gènere no marcat que inclou per igual el masculí i el femení. Per tant bandejarem les solucions que es basen en la repetició de paraules en els dos gèneres (els professors i les professores) i les que proposen omplir els textos de barres (els/les professors/res), ja que dificulten la lectura i provoquen l'ambigüitat del missatge.

Ben mirat, aquestes solucions són igualment sexistes, per tal com un dels dos gèneres ha d'ocupar irremeiablement el primer lloc (els professors i les professores o les professores i els professors?). A més a més, impedeixen de mantindre la coherència genèrica al llarg del text (els professors i les professores convocats...), quan hauria d'haver-hi concordança de gènere entre substantius i adjectius (els professors i les professores convocats i convocades).

No hem d'oblidar, però, que la llengua també ens proporciona una sèrie de paraules i d'expressions per a designar les dues realitats, la masculina i la femenina, sense haver de recórrer necessàriament al terme masculí. Sempre que es pugui, convé utilitzar-les:

- *Les persones en comptes de els hòmens i les dones*; amb la concordança corresponent dels adjectius que hi fan referència.
- *L'alumnat en comptes de els alumnes i les alumnes*.
- *El professorat en comptes de els professors i les professores*, etc.

Exemples:

Les persones tendim a pensar que sabem molt i que som molt llestes.

L'alumnat ha demanat una revisió dels plans d'estudi actuals.

Al cap i a la fi, el llenguatge no té sexe: qui pot veure representat en un terme no marcat només les persones de sexe masculí són els usuaris. Si aconseguim buidar aquests masculins genèrics de connotacions sexistes, la prevalença del masculí sobre el femení haurà quedat eliminada.

XII. BIBLIOGRAFIA

DIVERSOS AUTORS (1986), *Llengua COU*. València: Gregal.

LACREU, J. (1990), *Manual d'ús de l'estàndard oral*. València: Universitat de València.

FERRANDO, A. i NICOLÁS, M. (1993), *Panorama d'història de la llengua*. València: Tàndem.

GENERALITAT VALENCIANA (1995), *Criteris lingüístics. Propostes lingüístiques-2*. València: Generalitat Valenciana.

GENERALITAT VALENCIANA-INSTITUT INTERUNIVERSITARI DE FILOLOGIA VALENCIANA (1995), *Gramàtica valenciana*. València: Edicions Bromera.

RUAIX I VINYET, J. (1988), *El català/2. Morfologia i sintaxi*. Barcelona: J. Ruaiç.

VENY, J. (1989), *Els parlars catalans (Síntesi de dialectologia)*. Palma de Mallorca: Editorial Moll.